

публікацію у пресі інформації про допущене порушення відповідає належному способу захисту вказаного особистого немайнового права інтелектуальної власності на твір [3].

Таким чином, у наведеному судовому рішенні вбачається про ефективність застосування такого способу захисту права як опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення, хоч і як згадувалось вище, на офіційному веб-сайті відповідача, а не у ЗМІ. Це свідчить про диспозитивність у виборі позивачем способу захисту, а також про його результативність його мети – при вирішенні судом спору, це задовольнить його вимоги.

Отже, слід зазначити, що на практиці згадуваний спеціальний спосіб захисту прав інтелектуальної власності, на разі ефективно використовується у цивільному судочинстві при захисті авторського права. У порядку господарського судочинства такий спосіб є недоцільним, оскільки позивачам, що є суб'єктами підприємницької діяльності, які мають, як правило, на меті отримання прибутку, опублікування відомостей в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності є недостатнім.

Література

1. Кот О. О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики : монографія. Київ : Алерта, 2017. 494 с.
2. Бернатович Олександр. Проблеми захисту інтелектуальної власності та шляхи їх вирішення. Р., 2010. 351 с.
3. Рішення Великої Палати Верховного Суду від 30.01.2019 р. справа № 569/17272/15-ц URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80116150>.
4. Рішення Господарського суду Одеської області від 14.11.2019 р. справа № 916/2691/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85778245>.
5. Рішення Господарського суду Одеської області від 18.03.2020 р. справа № 916/3470/19 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88359061>.
6. Рішення Господарського суду Одеської області від 21.01.2019 р. справа № 916/2338/18 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79518114>.
7. Рішення Черкаського окружного адміністративного суду від 07.08.2020 р. справа № 580/2229/20 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90837451>.
8. Рішення Господарського суду Житомирської області від 10.01.2019 р. справа № 906/272/17 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79285667>.
9. Рішення Рівненського міського суду Рівненської області від 07.11.2016 р. справа № 569/17272/15-ц URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/62667491>.
10. Рішення Апеляційного суду Рівненської області від 22.12.2016 р. справа № 569/17272/15-ц URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/63682827>.

УДК 340.12

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВА В КОНТЕКСТІ ОНТОЛОГІЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПРАВОРОЗУМІННЯ

Ю. В. Гоцуляк

Право є невід'ємною складовою суспільного буття, саме ця категорія відповідає за належний порядок у соціальних зв'язках. Право є однією з найвищих соціальних цінностей. Із цими позиціями навряд чи у когось можуть виникати сумніви. Інша справа, коли постає питання зі з'ясуванням вихідного змісту права як фундаментального феномену. У такому випадку до наукового дискурсу долучають значна кількість наукових шкіл та теорій праворозуміння. У чому ж полягає складність у пошуку відповіді на питання про сутність права? Маємо стійке переконання, що справа у плюралізмі правових характеристик, які розум може виявити у різних сферах буття: суб'єкт, природа, держава, норма, відносини. У всіх цих сферах ми можемо спостерігати концентрацію правових змістів. Але яка із цих сфер є

первісною? Це мабуть, найскладніше питання теорії та філософії права. Розглянемо деякі найвідоміші підходи до дефініції права.

О. Ф. Скакун тлумачить право як систему норм: «Право – система норм (правил поведінки) і принципів, встановлених або визнаних державою як регулятори суспільних відносин... забезпечуються всіма заходами легального державного впливу аж до примусу» [1]. Так, отримуємо ключові атрибути права у наведеній дефініції: регулятор, система, норма, держава. М. В. Цвік та О. В. Петришин наводять наступне визначення: «Право слід розуміти як засновану на уявленні про справедливість міру свободи і рівності, що відображає потреби суспільного розвитку, яка у своїй основі склалася в процесі повторюваних суспільних відносин і визнається та охороняється державою» [2, с. 148]. Тут знаходимо уже тенденцію до більш природних категорій міри, свободи та справедливості. Є. В. Білозьоров та В. П. Власенко дають таку дефініцію: «...право – це загальнообов'язковий, свідомо-вольовий, формально визначений, нормативний регулятор суспільних відносин, що відповідає визнаній у суспільстві мірі справедливості, свободи та рівності, встановлений чи санкціонований державою...» [3, с. 116]. Це визначення збагачує правову реальність наступними атрибутами: загальнообов'язковість та регулятор. П. М. Рабінович дає таку дефініцію: «Об'єктивне юридичне право – це система формально-обов'язкових загальних правил фізичної поведінки, котрі встановлені або санкціоновані державою...» [4, с. 87]. Черговий раз спостерігаємо акцент на атрибутах правило та держава. Втім маємо уточнити, що вчений дає визначення більш контекстне «об'єктивне юридичне право», тим самим конкретизуючи державницький нормативний контекст. Юридична енциклопедія теж дає дещо спрощену, але доволі точну для розуміння дефініцію: «Право – система соціальних загальнообов'язкових норм, дотримання і виконання яких забезпечуються державою» [5].

Усі зазначені дефініції так чи інакше схиляються до позитивістського праворозуміння, що джерелом права обґрунтовує волю суверена, тобто – держави. Цей підхід, як відомо, має своїх adeptів, так і противників, втім щонайменше маємо визнати, що такі визначення роблять право максимально зрозумілим та матеріальним, а також доступним для нормативного та інституційного регулювання. Разом з тим, постійно зустрічаються у дефініціях такі категорії, як «справедливість», «свобода», «рівність», що надають якісного забарвлення поняттю права і виокремлюють його атрибути. Майже всі тлумачення також враховують базовий правовий атрибут – загальнообов'язковість, що має гарантується державним примусом і є побічним визнанням невід'ємності права для буття людини. маємо переконання, що ці позиції не є первісною онтологічною константою у праворозумінні, вони є хоч і невід'ємними атрибутами, але все ж похідними. Цю константу становлять змісти понять «норма», «регулятор», «правило», адже попередні категорії можуть бути розміщені і поза правовим полем. Свобода, рівність, справедливість в том числі можуть бути предметом етичного чи політичного дискурсу. А от дійсно невід'ємного правового змісту визначенням права дають поняття, що вказують на *впорядкування*. Регулювання означає певне втручання у процеси співбуття для встановлення певної моделі порядку. І, справді, право завжди передбачає наявність потужної сили (держави, Бога, суспільства, свідомості), що може впливати на процеси комунікації. Дискурс про норму передбачає розуміння правового змісту як певних процесів, пов'язаних із заданістю певних порядків і потребою їх досягнення. Зрештою, словник української мови і дає розуміння норми як «обов'язкового порядку» [6, с. 442]. Мова іде уже не просто про довільне впорядкування, а про цілком задане, конкретне і єдине.

Отже, онтологічною константою будь-якого праворозуміння (та правового світогляду, що виникає на його основі [7, с. 11]) є процес впорядкування і належний порядок як певна заданість. Незалежно від того, право є державним явищем, психологічним, соціологічним, природним, космічним – воно має впорядковувати, адже воно відповідає за співбуття. Таким чином, плюралізм підходів до праворозуміння пояснюється тим, що процеси впорядкування розміщені у різних закутках буття – природі, свідомості, комунікації, теології, а також представлені різним уявленням про впорядкувальний зміст (рівність, свобода, держава, норма, Бог тощо).

Література

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.
2. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]. За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. 584 с.
3. Теорія держави та права: навч. посіб. За заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К.: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
4. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. Львів: «Край», 2007. 192 с.
5. Юридична енциклопедія: в 6 т. Редкол. Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Т. 5. К.: Вид-во «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2003. 736 с.
6. Словник української мови: в 11 тт. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка. 1973. 840 с.
7. Рабінович П. Правовий світогляд (соціально-природна інтерпретація). Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 2. С. 5–17.

УДК 343.535

ПОСЯГАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНЕ ст. 365-3 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ – СЛУЖБОВИЙ ЗЛОЧИН ЧИ ЗЛОЧИН ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ?

Є. Ю. Драчевський

14 липня 2020 р. вітчизняними парламентаріями було прийнято Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» (далі – Закон від 14 липня 2020 р.). Одним із наслідків ухвалення цього Закону стало доповнення Кримінального кодексу України (далі – КК) новою ст. 365-3 «Бездіяльність працівника правоохоронного органу щодо незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей», наявність якої, за задумом законодавця, мала стати надійним запобіжником фактам nereагування працівниками правоохоронних органів на виявлені ними випадки незаконної діяльності з організації або проведення азартних ігор, лотерей. Внесення до КК цієї зміни ставить перед кримінально-правовою наукою низку питань, зокрема, щодо виправданості розміщення аналізованої кримінально-правової новели у розділі XVII Особливої частини КК «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» (далі – розділ XVII).

Родовим об'єктом злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, є встановлений законом порядок використання влади, повноважень, становища та пов'язаних з ними можливостей службовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх апарату, об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також особами, які надають публічні послуги, спортсменами тощо¹. Розглянувши зміст діяння, передбаченого ст. 365-3 КК, можна з упевненістю стверджувати, що результатом його вчинення є порушення згаданих вище відносин, які охороняються розділом XVII. Та чи є підстави для визнання цих відносин саме **основним безпосереднім** об'єктом аналізованого посягання? І чи не виступають таким об'єктом відносини правосуддя?

Насамперед зазначимо, що складність вирішуваних питань передусім пояснюється подібністю об'єктів службових к. пр. (умовна назва) та низки к. пр. проти правосуддя. Зокрема і найперше це стосується групи к. пр. проти правосуддя, які у правовій доктрині

¹ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 10-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2018. С. 1123.